

ÖĞRENME VE ÖĞRETME

İçerik

- Öğrenme
- Öğrenmenin Özellikleri
- Öğrenmenin Aşamaları
- Öğretim
- Sistematik Öğretim
- Sistematik Öğretimin Aşamaları
- Etkili Öğretmen Özellikleri

Öğrenme

Öğrenme farklı kuramlarla açıklanmaktadır.

- Freud Geçmiş yaşantılar
- Pavlov Klasik koşullama
- Watson Klasik koşullamayı çocukların öğrenmesine uygulama/İnsan davranışları üzerine deneyler
- Skinner Edimsel koşullama(öğrenme U-T-S ilişkisi)
- Bandura Sosyal öğrenme (gözleyerek öğrenme)
- Piaget Bilişsel kuram (bütün çocuklar aynı basamaklardan³ geçerek öğrenirler)

devam...

- Öğrenme nedir?

- Deneyimler sonucu insan davranışlarında görülen kalıcı değişikliklerdir.
- Yorgunluk, heyecan ve olgunlaşma sonucu olan değişiklikler öğrenme olarak ele alınmamalıdır!

devam...

- Örneğin, bir çocuk akranlarını gözleyerek “uygun sınıf-içi davranışlar” edinebilir.
- Ancak, her davranışın öğrenilmesi ya da her çocukta öğrenme bu kadar basit bir biçimde gerçekleşmeyebilir.
- Dolayısıyla, öğrenmenin olabilmesi için çoğu zaman öğretime gereksinim duyulmaktadır.

devam...

-
- Özellikle orta ve ileri derecede gelişimsel yetersizlik gösteren çocuklar ve yetişkinler için, yapılandırılmış öğretim oturumları hazırlamak ve bu oturumları sistematik biçimde sunmak önem kazanmaktadır.

Öğrenmenin Özellikleri

- Öğrenme, öğrenci davranışının öğretimden sonra değişiklik göstermesidir.
- Öğretimde belirgin olarak üzerinde durulan bir davranış vardır. Bu davranışa hedef davranış denir.
- Davranış: Gözlenebilen ve ölçülebilen özelliği olan tepkilerdir.

Devam...

- Kaç türlü davranış vardır?

Tek basamaklı davranış (işaret-rakam okuma, gösterme, söyleme)

Zincirleme davranış: Birden fazla davranışın bir arada gerçekleştiği, başlama-bitiş zamanı arasında fark olan davranışlar. Bulaşık yıkama, bisiklet sürme, ütü yapma...

- Öğretimle uyaran kontrolü sağlanır.

Uyaran kontrolü: Belli bir uyaran varlığında davranışın sergilenmesi, uyaran olmadığında davranışın gerçekleşmemesi.

Öğrenmenin Aşamaları

- Öğretilmesi hedeflenen hedef becerinin öğrenci tarafından ne düzeyde öğrenildiği ile ilgili olarak öğrenme sürecinde farklı aşamalar vardır.
- Bu aşamalar;
 - Edinim
 - Aktıcılık
 - Kalıcılık
 - Genelleme

Edinim

- Öğrencinin daha önce yapamadığı bir davranış ya da beceriyi belli bir doğrulukta yapabilir hale gelmesidir.
- Öğrencinin bir davranışı ya da beceriyi edinim aşamasında öğrenmesi, bireyin güvenliği, daha bağımsız olması ve yaşam kalitesinin artması açısından önemlidir.
- Öğretimde edinim aşaması tamamlandıktan sonra öğretim programlarında akıcılık, kalıcılık ve genelleme aşamalarına yer verilmesi son derece önemlidir.

Edinimi Kolaylaştıran Etmenler

- Öğrencinin dikkatini sağlamak
- Öğrenci tepkisine ilişkin geribildirim (hada düzeltme ya da pekiştirme) sunmak
- Denemeleri ard arda sunmak
- Öğrenci tepkisine ilişkin (davranışı sergilemeden önce) öğrenciye bilgi vermek

Örn. Bunu açacakla değil, elinle çevirmen gerekiyor.

Devam..

- Farklı duyulara hitap etmek
- Bireysel özelliklere göre uyarlamalar yapmak
- İşlevsel beceriler seçmek
- En iyi öğrenebileceği yöntem-teknikler kullanmak
- Öğrenciyle olumlu ilişkiler kurmak

Akıcılık

- Yeni öğrenilmiş bir davranışı ya da beceriyi öğrencinin hızlı ve kolay biçimde yapmasıdır.
- Akıcılığın sağlanması için, davranışın edinim aşamasında belli bir doğruluk düzeyinde yerine getiriliyor olması gerekmektedir.
- Davranışın doğruluk düzeyinin yüksek olması, o davranışın akıcı şekilde sergilendiği anlamına gelmez. Davranışın hızlı sergilenmesi gerekli ise, öğretim programında akıcılığa yer verilmelidir.

Akıcılığı Kolaylaştıran Etmenler

- Öğrenciye daha fazla alıştırma yapma fırsatı sağlamak
- Öğrenciye pekiştireç sunmak
- Alıştırmaları aralıklı deneme sunuş biçimiyle gerçekleştirmek
- Oturumları güdüleyici olarak planlamak

Kalıcılık

- Öğretim sona erdikten sonra da öğrencinin performansının süregelmesidir.
- Kalıcılık önemlidir çünkü kalıcılık sağlanabilirse, öğretim koşulları olmaksızın öğrenci öğrendiklerini halen sergileyebiliyor olur.
- Kalıcılığın sağlanmasıyla, bazı basit davranışlar daha karmaşık becerilerin öğretilmesinde önkoşul oluşturabilir ve bu durumda da bu karmaşık becerinin edinim aşamasında kazandırılabilmesi kolaylaşabilir.

Kalıcılığı Kolaylaştıran Etmenler

- Öğretilen beceri ya da davranışın işlevsel olmasını ve öğrenci için önem taşımasını sağlamak
- Yeterli alıştırma fırsatı vermek
- Denemeleri dağınık sıra ile sunmak
- Pekiştireçleri silikleştirmek, tarifelerde uyarılama yapmak

Genelleme

- Öğrencinin öğretim koşulları dışında diğer koşullarda da öğrendiklerini sergilemesidir.

- Kazanılan bir beceri ya da davranış en az dört biçimde genellenebilir. Bunlar;

- Değişik yönergeler sunulması
- Değişik araç-gereçler sunulması
- Hedef uyarının değişik kişiler tarafından sunulması
- Hedef uyarının değişik ortamlarda sunulması

Devam...

- 2 tür genelleme vardır.
- **Tepkinin genellenmesi**
(davranışın farklı şekillerde ifade edilmesi..selamlaşma: merhaba, selam, günaydın...)
- **Uyaran genellemesi**
(materyal, ortam, yönerge, kişi)

Genellemeyi Kolaylaştıran Etmenler

- Ortamda uyarlama yapmak
- Davranış öncesi uyararlarda uyarlama yapmak
- Davranış sonrası uyararlarda uyarlama yapmak

Öğretim

- Öğrenmeyi sağlamak üzere yürütülen sistematik çalışmalar öğretimdir.
- Öğretim, yeni ve/veya farklı uyaran durumlarında çocuğun tepkide bulunmasını sağlayabilmek için deneyimler organize etmektir.
- Daha teknik bir tanımla öğretim, “uyaran kontrolünün kurulması” anlamına gelir.

devam...

- Uyarın kontrolü nedir? Nasıl kurulur?

- Bireyin kendisine belli bir davranış öncesi uyarın sunulduğunda bu uyarana tahmin edilebilir ve güvenilir biçimde tepkide bulunması.
- Bir hedef uyarının sunulması ya da ortamda var olması nedeniyle bireyin kendisinden beklenen davranış sergilediği için pekiştirilmesiyle kurulur.

Sistematik Öğretim

- Nitelikli bir öğretim için öğretmenin “sistematik öğretim” yapması gerekir.
- Sistematik öğretimde öğretmen;
 - Ne öğreteceğine karar verir.
 - Öğretim etkinliklerini belirler.
 - Belirlediği etkinlikleri uygulamaya geçirir.
 - Bu etkinliklerin etkisine bakar.
 - Davranışta istendik değişikliğin olup olmadığını inceler.
- Aile +öğrenci ile görüşülerek öncelikli gereksinimler belirlenir.

Sistemantik Öğretimin Aşamaları

- Program içeriğini belirlemek
- Programa dayalı süregelen değerlendirme yapmak
- Programı planlamak ve uygulamak üzere disiplinler arası bir ekip oluşturmak
- Bireysel eğitim planı hazırlamak
- Programı uygulamak ve gelişimi kaydetmek
- Düzenli aralıklarla gelişimi değerlendirmek

devam...

- Program içeriğini belirlemek, çocuğa hangi davranışların/becerilerin öğretilceğine karar vermektir.
- Programa dayalı süregelen değerlendirme yapmak, çocuğa ne öğretilceğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bilgi toplama sürecidir.

devam...

- Programı planlamak ve uygulamak üzere disiplinler arası bir ekip oluşturmak, ekip üyelerini belirlemek, ekip üyelerinden beklenen davranışları ortaya koymak ve ekip üyelerinin rolleri arasındaki etkileşimdir.
- Bireysel eğitim planı hazırlamak, öğrencinin gereksinimlerini karşılamak üzere bireysel planlar yapmaktır.

devam...

- Programı uygulamak ve öğrenci gelişimini kaydetmek, öğretimi uygularken kayıt tutmak, öğrencideki gelişimi izlemek ve gerektiğinde gerekli uyarlamalar yapmaktır.
- Düzenli olarak öğrenci gelişimini değerlendirmek, öğretim öncesinde, sırasında ve sonrasında tutulan kayıtlarla öğrencinin gösterdiği gelişimi ve uygulamanın etkisini ortaya koymaktır.

Etkili Öğretmen Özellikleri

- Öğretim Zamanının Yönetimi

- Öğrenci Davranışlarının Yönetimi
- Öğretimin Sunulması
- Öğretimin Kaydedilmesi
- Öğretimsel Geribildirim Sunulması

devam...

Öğretim Zamanının Yönetimi

- Ders başladığında öğretmen öğretim için hazır olmalıdır.
- Öğretmen öğretim için ayırdığı zamanın tümünü öğretime kullanmalıdır.
- Öğretmen öğrencilerin öğretimle ilgili olmalarını sağlamalıdır.

devam...

Öğrenci Davranışlarının Yönetimi

- Öğretmen sınıf davranışları ve kurallarına ilişkin öğretim yapmalıdır.
- Öğretmen öğrenci davranışlarını sürekli gözlemeli ve uygun olmayan davranışlar için davranış kontrolü ilkelerini kullanmalıdır.

devam...

Öğretimin Sunulması

- Öğretmen öğrencinin **performans** düzeyini dikkate alarak konuyla ilgili öğretim sunmalıdır.
- Öğretmen ders **içeriğini ve gerekli becerileri** dikkatlice gözden geçirmelidir.
- Öğretmen ders içeriğini ve gerekli becerileri öğrenciye dikkatlice sunmalıdır.
- Öğretmen öğretim sırasındaki geçişleri hızlı ve etkili biçimde sağlamalıdır.
- Öğretmen öğretim sırasında öğretim hızını uygun tutmalıdır.

devam...

Öğretimin Kaydedilmesi

- Öğretmen öğrencilere makul sorumluluklar vermeli ve bunların yerine getirilmesini sağlamalıdır.
- Öğretmen öğrencinin öğrenme ve işlevde bulunma düzeyini belirleyebilmek için formal ve formal olmayan değerlendirme yapmalıdır.

devam...

Öğretimsel Geribildirim Sunulması

- Öğretmen öğrenci performansına ilişkin tutarlı biçimde geribildirim sunmalıdır.
- Öğretmen öğrenci tepkilerine uygun geribildirim sunmalıdır.